

Alþingi
Erindi nr. P 139/917
komudagur 10.12.2010

KPMG hf.
Borgartúni 27
105 Reykjavík

Sími 545 6000
Fax 545 6001
Veffang www.kpmg.is

Alþingi
Efnahags- og skattanefnd
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík.

Reykjavík, 10. desember 2010.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lagaákvæðum um skatta og gjöld, þskj. 380 – 313. mál.

Hér á eftir fara athugasemdir KPMG við framangreint frumvarp. Breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu eru flestar leiðréttingar og breytingar sem ekki er ástæða að gera athugasemdir við. Þó er eitt atriði í frumvarpinu sem gerðar eru miklar athugasemdir við hér á eftir. Til viðbótar er í bréfi þessu fjallað um atriði sem við teljum að hefðu átt að vera innifalín í framangreindu frumvarpi.

Í 13. gr. frumvarpsins er lagt til að við lög nr. 90/2003 um tekjuskatt bætist tvö ný ákvæði til bráðabirgða. Ekki er gerð athugasemd við tilgang þeirra breytinga sem þar eru lagðar til en við teljum rétt að gera athugasemdir við nokkur atriði í bráðabirgðaákvæðunum.

Í a. (I.) lið er lagt til að heimilt verði til að dreifa tekjufærslu áður frestaðra tekna á tekjuárin 2010, 2011 og 2012. Ekki kemur hins vegar fram hvort eða hvernig beri að dreifa tekjufærslu á þessi þrjú ár. Er framteljanda heimilt að dreifa tekjufærslu að vild eða er miðað við að dreifa tekjufærslu jafnt á þessi þrjú ár?

Í b. (II.) lið eru lagðar til auknar heimildir til að fresta tekjufærslu vegna eftirgjafar skulda rekstrar- aðila. Ekki eru gerðar athugasemdir við þær leiðir sem þar eru kynntar. Hins vegar eru gerðar athugasemdir við þau skilyrði sem sett eru fyrir því að nýta framangreindar heimildir. Eftirfarandi eru athugasemdir vegna einstakra skilyrða sem eru þessi:

- Arði ekki úthlutað vegna tekjuáranna 2010 til og með 2014;
- skattaðili taki ekki þátt í samsköttun;
- sameiningar við önnur félög óheimil og
- skipting í fleiri félög óheimil.

Ekki er gerð athugasemd við það skilyrði að ekki sé heimilt að úthluta arði þar sem arðgreiðsla hefur að sjálfsögðu neikvæð áhrif á greiðslugetu félags.

Skilyrði um að skattaðili taki ekki þátt í samsköttun er óljóst þar sem ekki kemur fram hvort því sé ætlað að taka til félaga sem nú þegar eru samsköttuð og þurfi því að hætta í samsköttun. Slíkt væri óöðlilegt. Ef hins vegar er litið til þess að félögum verði ekki heimilað að verða samsköttuð með öðrum félögum er það sérstakt ákvæði og ekki ljós tilgangur þess. Yfirfæranlegt tap sem myndast í félögum fyrir samsköttun er einungis heimilt að nýta í því félagi þrátt fyrir samsköttunina samkvæmt

núgildandi lögum og því ekki ljóst hvað vinnst með því að banna samsköttun. Samsköttun kann að vera eðlileg í öðrum tilvikum. Lagt er til að þetta skilyrði verði fellt niður.

Í lögum um tekjuskatt eru ákvæði sem takmarka heimildir félaga til að nýta yfirfæranlegt tap við samruna. Ákvæðin eru þess eðlis að þau eiga að geta komið í veg fyrir sameiningar sem hafa þann eina tilgang að nýta yfirfæranlegt skattalegt tap. Í núverandi rekstrarumhverfi fyrirtækja er unnið að endurskipulagningu og hagræðingu í mjög mörgum fyrirtækjum. Einn valkostur í slíkum aðgerðum er að sameina rekstrareiningar og fyrirtæki og það verður að telja mjög óeðlilegt að ákvæði sem þessi í lögum um tekjuskatt geti haft þau áhrif að eðlilegar og skynsamlegar hagræðingaraðgerðir verði ekki framkvæmdar. Vegna þessa er lagt til að framangreint skilyrði verði fellt niður.

Með vísan til framangreindrar umfjöllunar um samruna félaga er því með sömu rökum andmælt að heimila ekki skiptingu félaga. Ljóst er að hugsanlega kann félögum að verða skipt til að koma skattskyldum ótekjufærðum eftirstöðvum niðurfelldra skulda hvers og eins þeirra niður fyrir 500 m.kr. Í stað þess að banna skiptingar sem kunna að vera eðlilegar og gerðar í rekstrarlegum tilgangi væri unnt að setja inn ákvæði um að við beitingu umrædds bráðabirgðaákvæðis skuli horft til samanlagðra skattstofna þeirra félaga er að skiptingu komu. Leiði samanlagðir skattstofnar til skattlagningar samkvæmt ákvæðinu skuli skipta þeirri skattlagningu á félögin í sömu hlutföllum og eignir og skuldir skiptust samkvæmt skiptingaráætlun.

Hér að framan hefur ver farið yfir þær athugasemdir sem gerðar eru við framangreint frumvarp. Til viðbótar eru hér á eftir nefnd atriði sem lagt er til að tekin verði upp í frumvarp í meðförum Alþingis. Þau atriði sem hér um ræðir eru umdeild og hafa valdið erfiðleikum í túlkun og framkvæmd vegna þess hversu óskýr þau eru.

- **Skattlagning arðs hjá starfandi hluthöfum.** Að meginreglu skal réttilega úthlutaður arður í hendi manna (hluthafa) skattleggjast sem fjármagnstekjur. Frá þeirri meginreglu var lögfest eftirfarandi frávik á árinu 2009 með lögum nr. 128/2009, en þar segir í 3. gr. „*Hjá þeim skattaðilum sem skylt er að reikna sér endurgjald skv. 2. mgr. 1. tölul. A-liðar 7. gr. skal telja til tekna sem laun skv. 1. tölul. A-liðar 7. gr. 50% af heimilum úthlutaðum arði samkvæmt lögum um hlutafélög og lögum um einkahlutafélög, að því marki sem heimil arðsúthlutun félagsins er samtals umfram 20% af skattalega bókfærðu eigin fé þess í árslok viðmiðunarárs.*“

Framangreind lagabreyting hefur verið gagnrýnd harðlega vegna þeirrar óvissu sem hún setur um arðgreiðslur úr félögum þar sem hluthafar eru fleiri en einn og eins þar sem einungis hluti hluthafa starfar við félagið, en hluti þeirra ekki og eru jafnvel lögaðilar. Óvissan snýr fyrst og fremst að því að nákvæmar skilgreiningar á því hverjir falli undir þessa nýju reglu vantar. Hugtakið „skattalegt bókfært cigið fé“ í framangreindu ákvæði hefur ekki verið skilgreint. Með umfjöllun þessari er kallað eftir slíkum skilgreiningum. Ef skynsamlegar skilgreiningar verða lögfestar má búast við að sú gagnrýni sem ákvæðið hefur fengið hljóðni. Hér á eftir fer ítarleg umfjöllun um þau álitamál sem ákvæði þetta veldur:

Við framangreinda lagabreytingu vaknar spurning um það hverjum sé skylt að reikna sér endurgjald. Reglur um reiknað endurgjald eru settar skv. 3. másl. 1. mgr. 58. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt. Þau atriði í greininni sem máli skipta vegna eftirfarandi umfjöllunar eru: *Endurgjald fyrir vinnu manns, sem reikna skal sér endurgjald skv. 2. mgr. 1. tölul. A-liðar 7. gr., skal eigi vera lægra en launatekjur hans hefðu orðið ef unnið hefði verið fyrir ótengdan eða óskyldan aðila. Sama gildir um endurgjald fyrir starf maka manns, barns hans innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, venslamanns hans eða nákomins ættingja. Ríkisskattstjóri setur árlega við upphaf tekjuárs reglur um reiknað endurgjald og birtir þær að fenginni staðfestingu fjármálaráðherra. Við ákvörðun lágmarksendurgjalds skal höfð hliðsjón af raunverulegum tekjum fyrir sambærileg störf að viðbættum hvers konar hlunnindum og skiptir ekki máli hvernig þau eru greidd eða í hvaða formi þau eru.*

Ákvæði 1. og 2. mgr. skulu gilda um starf á vegum lögaðila eftir því sem við getur átt, enda vinni maður við atvinnurekstur lögaðila þar sem hann, maki hans, barn eða nákomnir ættingjar eða venslamenn hafa ráðandi stöðu vegna eignar- og stjórnunaraðildar.

Eftirfarandi umfjöllun um reiknað endurgjald er að finna á heimasíður ríkisskattstjóra (einungis þær greinar sem máli skipta við umfjöllunina fara hér á eftir): *Reglur þessar eru til viðmiðunar fyrir reiknað endurgjald fyrir vinnu manns, sem vinnur við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, eða starfar á vegum sameignarfélags, einkahlutafélags eða hlutafélags eða á vegum tengdra félaga (dótturfélaga, hlutdeildar-félaga) þar sem hann hefur ráðandi stöðu vegna eignar- eða stjórnunaraðildar ef launatekjur af því starfi teljast vera lægri en hann hefði haft ef unnið hefði verið fyrir ótengdan eða óskyldan aðila.*

Tengsl milli launþegans og vinnuveitandans til að reikna skuli endurgjald samkvæmt reglum þessum teljast vera fyrir hendi þegar sá sem launin tekur eða ætti að taka telst vera ráðandi aðili vegna eignar- eða stjórnunaraðildar. Maður telst ráðandi aðili ef hann sjálfur, maki hans, venslamaður eða annar nátengdur aðili er í stjórn félagsins eða framkvæmdastjórn þess eða ef hann, einn eða ásamt maka eða öðrum tengda- og venslamönnum eða samstarfsmönnum, á það stóran hluta í félaginu að ætla megi að það hafi áhrif á ákvörðun launanna.

Í framangreindum lagatextum og umfjöllunum um textana í athugasemdum við lagafrumvörp og/eða einstakar greinar kemur skýrt fram að ákvæðin í greinum um reiknað endurgjald eiga að ná til einstaklinga sem stunda atvinnurekstur. Í textanum er vísað til manna sem stunda atvinnurekstur, maka þeirra, barna, ættingja og annarra nákomna venslamanna. Þegar ákvæði um starfsemi sem rekin er í sameign með öðrum er sett í lögum kemur skýrt fram að ekki sé um efnisbreytingu að ræða á gildandi reglum. Einnig ljóst að reglum þessum er ætlað að koma í veg fyrir að einstaklingar sem stunda atvinnurekstur geti reiknað sér laun sem eru verulega lægri en þeir myndu hafa ef þeir væru í starfi hjá ótengdum aðilum.

Ekki fæst staðist að ef allir hluthafar starfa hjá félagi feli það sjálfkrafa í sér að þeir falli undir skilgreiningu um ráðandi aðila vegna eignar- og stjórnunaraðildar sem beri að reikna sér endurgjald. Eftir því sem fjöldi hluthafa vex verða áhrif hvers hluthafa að sjálfsögðu minni og möguleiki hans til að hafa áhrif á daglegar ákvarðanir í félagi því minni. Ef félög sem hafa 10 hluthafa, 100 eða 1000 hluthafa þurfa að sæta því að allir hluthafar saman myndi slíkan hóp þannig að þeim beri að reikna sér endurgjald gengur ekki upp. Má þar nefna að hvergi í lögnum er getið um hóp hluthafa sem vinna hjá félagi. Einungis er fjallað um mann, maka hans, börn og venslamenn. Af því má ráða að vilji löggjafans standi einungis til þess að ná til slíkra aðila og tryggja að þeir reikni sér ekki lægri laun en eðlilegt getur talist.

Eftir stendur óvissa um hverjir teljist falla undir reglur um reiknað endurgjald. Til að taka af öll tvítmæli í er nauðsynlegt að skilgreina nákvæmlega hugtakið „ráðandi aðili vegna eignar- og stjórnunaraðildar“.

Það hefur valdið nokkurri óvissu við útreikninga á mögulegri skattskyldu að hugtakið „skattalegt bókfært eigið fé“ hefur ekki verið skilgreint. Ekki er að fullu ljóst með hvaða hætti eigi að meta einstakar tegundir eigna við framangreindan útreikning. Sem dæmi má nefna að ekki er ljóst hvernig beri að meta fasteignir og eignarhluti í öðrum félögum til verðs.

- **Fjárkröfu breytt í hlutafé.** Með breytingum sem gerðar voru á lögum um tekjuskatt með lögum nr. 104/2010 var tveimur ákvæðum til bráðabirgða aukið við lögum. Í þeim er kveðið á um skattalega meðferð eftirgjafar skulda. Það fyrra fjallar um rekstrarskuldir en hið síðara um skuldir utan rekstrar. Í fyrra ákvæðinu segir m.a.: *Taki kröfuhafi hlutafé í hinu skuldsetta félagi sem gagngjald fyrir kröfu í stað eftirgjafar skal það talið fullnaðargreiðsla hennar, nema að því marki sem eftirgjöf skuldar er færð til tekna hjá skuldara að teknu tilliti til 1. mgr.*

Í athugasemdum frumvarps til breytingalaganna segir um þetta ákvæði: *Misjöfn sjónarmið hafa verið uppi um það hvernig fara ber með kröfu þegar henni er breytt í hlutafé og legið hefur fyrir að verðmæti hlutafjárins á þeim tíma hefur verið talið minna en nemur nafnverði kröfunnar. Lagt*

er til að tekin verði af öll tvímæli um þetta þannig að þegar kröfu er að öllu leyti breytt í hlutafé við aðstæður sem hér er lýst, þá teljist krafan í heild sinni vera kaupverð hlutafjárins. Sé hluta af kröfu breytt í hlutafé og hluti af henni er afskrifaður ber skuldara að tekjufæra sömu fjárhæð og kröfuhafi afskrifar til gjalda, enda séu uppfyllt almenn skilyrði fyrir gjaldfærslunni.

Þegar skuldum félags við kröfuhafa hefur verið breytt í hlutafé í félaginu verður að líta svo á að félagið hafi með því greitt þær skuldir að fullu. Hvorki kæmi þá til gjaldfærslu tapaðra krafna hjá kröfuhafanum né tekjufærslu skuldara á eftirgefðinni skuld. Þar sem kröfuhafinn hefur þá að fullu fengið kröfur sínar greiddar ber honum á því tímamarki að tekjufæra í skattskilum þann hluta affalla vegna kaupa krafanna, sem ekki hefur þá þegar verið tekjufærður.

Fram hefur komið í viðtölum við starfsmenn ríkisskattstjóra og fjármálaráðuneytis að það hafi ekki verið tilgangur með lagasetningunni að skattleggja fjármálafyrirtæki, sem breyta kröfum sínum í hlutafé, vegna tekjufærslu affalla sem ekki eru raunverulegar tekjur. Við höfum einnig fengið þær upplýsingar að unnið sé að breytingun á þessu ákvæði til að taka af öll tvímæli um túlkun þessa ákvæðis. Umfjöllun þessi er fyrst og fremst sett fram til að leggja áherslu á mikilvægi þess að leiðrétta framangreint ákvæði.

Virðingarfyllst,

KPMG